

Huvudman

Pajala kommun
kommun@pajala.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Gårdbyskolan i Pajala kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 15 december 2023.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Pajala kommun en anmärkning avseende brister rörande extra studietid. Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas. Ärendet avslutas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskilt stöd, studiero, ordningsregler, disciplinära åtgärder, skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, modersmålsundervisning i nationellt minoritetsspråk samt studiehandledning på modersmål för nyanländ elev som tagits emot på högstadiet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Gårdbyskolan i Pajala kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande särskilt stöd, extra studietid, studiehandledning på modersmål för nyanländ elev som tagits emot på högstadiet, modersmålsundervisning i minoritetsspråk, trygghet, studiero, ordningsregler, disciplinära åtgärder och åtgärder mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har den 15 december 2023 beslutat att förelägga Pajala kommun att senast den 22 mars 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, extra studietid, studiero, ordningsregler, disciplinära åtgärder,

modersmålsundervisning i nationellt minoritetsspråk samt studiehandledning på modersmål för nyanländ elev som tagits emot inom skolväsendet på högstadiet. Skolinspektionen har även tilldelat Pajala kommun en anmärkning rörande skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Pajala kommun har den 22 mars 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har, mot bakgrund av att redovisningen bedömdes otillräcklig, begärt in en kompletterande redovisning. Pajala kommun har den 19 april 2024 inkommit med en kompletterande redovisning och efterfrågat underlag.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Pajala kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 5) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Anmärkning

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att extra studietid erbjuds elever i årskurserna 4-9 i en omfattning om två timmar per vecka. Undervisningen är förlagd måndag till torsdag mellan klockan 07.35 och 08.05. Huvudmannen har även redovisat vem som ansvarar för undervisningen och att den genomförs och planeras av legitimerad lärare med stöd av rektorn.

Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att samtliga elever inte alltid kan delta på den extra studietiden på grund av att de är beroende av skolskjuts. Huvudmannen uppger att en elev helt saknar möjlighet att delta och fem elever kan delvis delta. Huvudmannen framhåller att inför kommande läsår kommer skolskjuts att anpassas så att samtliga elever erbjuds och ges möjlighet att delta på undervisning i form av extra studietid.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår bland annat att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att skolenheten erbjuder undervisning i form av extra studietid i den omfattning som krävs men samtliga elever har inte reella möjligheter att delta på grund av att eleverna är beroende av skolskjuts. Att samtliga elever inte har möjlighet att delta i undervisningen utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Pajala kommuns verksamhet vid Gårdbyskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller extra studietid eftersom några elever saknar möjlighet att delta i undervisningen. Utredningen visar dock att det handlar om några få elever och det är oklart om dessa elever önskar att delta. Det återstår kort tid av vårterminen och huvudmannen avser att inför höstterminen 2024 säkerställa att även elever med skolskjuts erbjuds och har möjligheter att delta i undervisning i form av extra studietid. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Pajala kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger att specialpedagogen den 27 februari 2024 gått igenom med personal vilka rutiner som gäller för att uppmärksamma att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rutinerna finns även att tillgå digitalt. Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att rektorn, under en arbetsplatsträff i slutet av mars, påmint personalen om gällande rutiner och att rutinerna finns att tillgå digitalt. Det framhålls även att ytterligare informationsinsatser inplaneras.

Av huvudmannens redovisning framgår även att rektorn fattat beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram för elev 5 den 19 mars 2024. Det framgår även att rektorn den 30 januari 2024 fattat beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram för elev 8. Båda besluten har bifogats huvudmannens redovisning.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Det framgår även att om utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att huvudmannen följt föreläggandet och att påtalade brister inom området särskilt stöd har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiero, ordningsregler och disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att rektorn den 19 mars 2024 informerat samtlig personal om skollagens bestämmelser som rör elevmedverkan kring ordningsregler, skyldigheten att ta reda på orsaker om en elev upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse samt om behov framkommer även initiera en utredning av särskilt stöd.

Informationsinsatsen har även innefattat information rörande personalens befogenhet att agera för att tillförsäkra eleverna studiero samt hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Informationen finns även att tillgå digitalt.

Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att eleverna varit delaktiga i arbetet med ordningsregler genom bland annat klass- och elevråd. Huvudmannen uppger att elevmedverkan är tydligare i praktiken än hur den är formulerad i skolenhetens Plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår vilka disciplinära åtgärder enligt 5 kap. skollagen som kräver skriftlig dokumentation av den som vidtar åtgärden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att huvudmannen följt föreläggandet, informationsinsatser har genomförts och Skolinspektionen bedömer därmed att bristen avhjälpes och ärendet kan avslutas i denna del.

Modersmålsundervisning i nationellt minoritetsspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att rektorn försökt rekrytera av en lämplig lärare som kan undervisa i minoritetsspråket meänkieli men inte lyckats. Upphandling av lärare som kan undervisa via fjärrundervisning är pågående. Undervisningen är planerad att komma tillstånd vecka 15 (2024). Huvudmannen uppger att inför kommande läsår (läsåret 2024/25) kommer det ske samordning av fjärrundervisning i kommunens grundskolor.

Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att ett avtal tecknats den 15 april 2024 och modersmålsundervisning kommer aktualiseras under resterande del av vårterminen 2024 för flera elever.

Rättslig reglering

Av 7 § språklagen (2009:600) framgår att meänkieli är ett nationellt minoritetsspråk.

Av 10 kap. 7 § skollagen framgår att en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Enligt 5 kap. 10 § skolförordningen är en huvudman endast skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk om det finns en lämplig lärare.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att föreläggandet följts och bristen har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmål för nyanländ elev som tagits emot inom skolväsendet på högstadiet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att elev 6 erhåller studiehandledning på modersmål i matematik, naturorienterade ämnen (NO) och samhällsorienterade ämnen (SO). Studiehandledningen i matematik omfattar 30 minuter per vecka och studiehandledning i NO och SO omfattar 60 minuter vardera per vecka.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att studiehandledare och ansvarig ämneslärare har möjlighet att samråda digitalt och rektorn ansvarar för att organisera studiehandledningen. Det framgår även vem som är ansvarig studiehandledare respektive ansvariga ämneslärare. Huvudmannen uppger även att studie- och yrkesvägledaren ansvarar för att dokumentera beslut om studiehandledning i elevens individuella utvecklingsplan.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 12 i § skollagen framgår att nyanlända elever som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de betygskriterier som minst ska uppnås. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet.

Av 5 kap. 4 § skolförordningen framgår att studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att föreläggandet följts och bristen har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skriftliga ruiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har redovisat vilka rutiner som gäller för omhändertagande av föremål generellt och mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning specifikt. Av de skriftliga rutinerna för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning framgår när och hur föremålen ska omhändertas, förvaras samt när och hur åtgärden ska dokumenteras. Det framgår även när och hur omhändertagen egendom ska lämnas tillbaka.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

I förarbetena anges att det av de skriftliga rutinerna ska framgå hur omhändertagandet av utrusningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrusningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det framhålls att det inte ska föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. Rutinerna beslutas av rektorn (prop. 2021/22:160 s 235) .

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att föreläggandet följts och påtalad brist har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschef Eva-Lena Ölund-Brändström.

Juristen Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Mirja Wallström medverkat.